

Muz 351/a

ZENNO. TUD. NÖRNYITÉS
M. K. Rendel. Hiv. Honvédségi
száma: 401

TERVEZET.

UTASÍTÁS A HIRADÓCSAPAT SZÁMÁRA

(Hír. ut.)

1. FÜZET.

Rendeltetés, szervezet, kiképzés.

A m. kir. honvédelmi ministerium kiadványa.

BUDAPEST

PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA

1926.

Muz 351/a

1926. évi 500/Elnökség számú körrendelethez. Honvédségi
Közlöny 3. száma.

E—15. Hir. ut.

TERVEZET.

REKORDIZÁVA 1973.

UTASÍTÁS

A HIRADÓCSAPAT SZÁMÁRA

(Hir. ut.)

1. FÜZET.

Rendeltetés, szervezet, kiképzés.

A m. kir. honvédelmi ministerium kiadványa.

BUDA PEST

PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA

1926.

Körrendelet.

Az $\frac{5000}{\text{Elnökség—1924.}}$ számú körrendeletem folyománnyaképen az «Ütasítás a hradócsapat számára» az új szabályzatok alapján átdolgozott «Tervezet»-ét, a kiképzés alapjaként kipróbálásra kiadom.

A kipróbálás eredményéről beszámoló véleményes jelentések határidejét később fogom meghatározni.

Budapest, 1926-január hó 15-én.

Csáky s. k.

m. kir. honvédelmi miniszter.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
1. §. A híradócsapat rendeltetése és szervezete	7
2. §. Támpontok a híradószázadnak nagyobb gyakorlatok alkalmával való összeállítására	16
3. §. A híradócsapat zártrendje és harcrendje	18
4. §. Kiképzés...	27

A füzet végén.

1. melléklet: A vegyesdandár híradószázad szervezete és állománya, híradó műszaki felszerelése, zártrendű alakzatai és harcrendje.

I. FEJEZET.

Rendeltetés, szervezet, kiképzés.

1. §. A híradócsapat rendeltetése és szervezete.

Rendeltetés.

1. A híradócsapatnak az a feladata, hogy a magasabb kötelékek sereghírrendszerét általában a csapattestparancsnokságokig (gyalog- vagy lovasezred és tüzéresoport parancsnokságokig bezárólag) kiépítse, üzembe és jókarban tartsa (H. Sz. I. 1349.).

Ezt a feladatát elsősorban a meglévő állandó táv-író-, távbeszélő- és rádió-berendezések üzembevitelével és félállandó vonalak építésével, másodsorban pedig a rendszeresített tabori híradóanyag felhasználásával oldja meg (H. Sz. I. 1358.).

Harcban, továbbá mindama esetekben, amidőn a csapattávbeszélő alakulatokra teljesítőképességüket meghaladó feladat hárul (nehéz terepviszonyok, nagy kiterjedés, folyamátkelés, stb.) a híradócsapat a csapat-hírrendszerek kiépítésénél, üzemben és jókarbantartásánál is közreműködik.

2. A híradócsapat a parancsok, jelentések és közlések gyors és megbízható továbbításán kívül az ellenség helyzetének és szándékának felderítésénél,

valamint saját szándékunk leplezésénél is (lehallgató és megtévesztő szolgálat) közreműködik (H. Sz. I. 29.)

- 3.** **3.** A híradócsapat közvetlen a vezetés céljait szolgálja. Ügyes és megbízható működése az eredményes vezetésnek és közvetve a fegyvernemek hatásos együttműködésének nélkülözhetetlen kelléke. Harchan a legelől lévő csapattal osztozik a veszélyben, de a dicsőségben is.

A híradócsapat állomásait és vezetőkeit — ha bármilyen okból külön fedezete nem volna — közelharcban megvédeni köteles. A kiképzett távirászok csekély száma miatt azonban az elől lévő állomásokat — idejében kiadott intézkedésekkel — ok nélkül való veszteségektől meg kell óvni (H. Sz. I. 29.).

A híradócsapat minden tekintetben egyenértékű a harcoló csapattal.

- 4.** **4.** A csapatvezér a híradócsapatot harcegységként sohasem alkalmazhatja. Ilyen irányú alkalmazása tilos.

- 5.** **5.** Minden híradócsapatbeli honvéd legyen áthatva felelősségteljes szolgálatának fontosságától.

Jól működő, pontos és megbízható híradószolgálat sok tekintetben kiegyensúlyozhatja kevés és hiányzó harceszközünk okozta gyengeségünket.

A híradócsapat bátor és biztos működésével és hőies kitartásával nemcsak sok bajtárs életét mentheti meg, de gyakran az ütközet és csata sorsát is döntően befolyásolhatja.

- 6.** **6.** A híradócsapat nehéz feladatát azonban csak akkor teljesítheti, ha a vezetők is ismerik műszaki értékét, teljesítőképességét és sajátosságát és minden intézkedésüknél azokat figyelembe is veszik.

A vezetőnek a híradócsapat alakulatokat a harcos csapatokkal egyenértékű, megbízható és nélkülözhetetlen segítőtársnak kell tekintenie.

7. Karhatalmi szolgálatban a híradócsapatot híradószolgálatra kell alkalmazni. A viszonyokhoz mérten az állandó táviró-, távbeszélő- és rádió-berendezéseket részben vagy egészben vegye a híradócsapat forgalomba, vagy pedig segítse és támogassa ezeknek forgalomban tartásánál a m. kir. posta és táviró személyzetét.

A híradócsapatokat más karhatalmi szolgálatra alkalmazni tilos.

8. Őrszolgálatba vagy egyéb szolgálatokra és munkálatokra csak kivételes esetekben és csakis a vegyesdandár parancsnokság előzetes engedélyével szabad a híradócsapatot vezényelni.

Szervezet.

9. Az egyes híradóegységek (félrajok, rajok, szakaszok) szervezete elsősorban a felszerelésüket képező műszaki híradóeszközök (állomáskészülék, vezetékanyag) méreteitől és súlyától függ. Éppen ezért a fűzet csak ama egységek szervezetét ismerteti részletesen, melyeknek híradó felszerelése az eddigi tapasztalatok alapján még hosszú ideig nem fog lényegesen megváltozni (távbeszélő, táviró, távjelző).

A különféle rádió, földtávíró, stb. egységeket — melyeknél a készülékek várható változása lényegesen befolyásolhatja azoknak szervezetét is — részletesen az egyes készülékeknél fogja tárgyalni az «*Utasítás*».

A táviróraj.

10. A vezetékes híradóberendezésekre vonatkozó részletes intézkedéseknél a legfontosabb egység

a **táviróraj**, mely az *üzemfélrajra* és az *építő félrajra* oszlik.

Az üzemfélraj a forgalmi szolgálatot, az építő félraj az építő és karbantartó szolgálatot látja el. A rangban legidősebb távirásztiszt a táviróraj parancsnoka.

A távbeszélő vezetékanyag minősége után **könnyű távirórajokat** és **nehéz távirórajokat** különböztetünk meg.

A könnyű táviróraj.

11. **11.** A könnyű táviróraj üzemfélraját 4 távirász, építőfélraját 4 építő honvéd alkotja.

Szabványos felszerelése: 2 távbeszélő állomás, 10 km. könnyű távbeszélő-kábel és egy készlet futólagos vonalépítő-szerelék. A felszerelés 1 málházkosárba és 5 kábelládába lesz málházva.

A raj teljesítő képessége: 1 távbeszélő-állomás vagy 1 központi kapcsolókészülék folytonos, éjjel-nappal való üzembentartása (kivételesen és rövidebb ideig egyidőben 2 távbeszélő-állomást is kezelhet), továbbá kb. 10 km. egyes vagy 5 km. kettős távbeszélővezeték futólagos építése és karbantartása.

Kiképzésénél fogva a könnyű távirórajt megromgált állandó vezetékek helyreállítására és félállandó vonalak építésére is alkalmazhatjuk.

A híradó műszaki-felszerelést egy kétfogatú országos jármű (rajanyagkocsi), vagy hegyi felszerelésnél 1 állomás és 2 vezetékes málházállat szállítja.

Gépkocsiszállításnál egy 1,5 tonnás tehergépkocsira ráfér a táviróraj legénysége és híradóanyaga is.

12. A könnyű táviróraj állománya :

12.

1 távirász őrmester rajparancsnok,	} üzem- félraj.
1 « szakaszvezető	
1 « tizedes	
1 « őrvezető	

1 építő szakaszvezető	} építő félraj.
1 « őrvezető	
2 « honvéd	

1 hajtó honvéd (vagy 2 málhásállat-vezető),	} (vagy 3 málhásállat).
2 hámosló	
1 országos jármű	

13. A könnyű távirórajt, ha szükséges, félrajonkint (legkisebb munkaegység) külön-külön is alkalmazhatjuk, mint pl. :

13.

az üzemfélrajt egy távjelző állomás kezelésére, vagy több üzemfélrajt összevonva, nagyobb hírközpontok forgalomba tartására,

vagy az építő félrajt külön építésre, vagy vezeték karbantartó szolgálatra, stb.

A könnyű táviróraj zárt- és harcrendjét a 3. §. ismerteti.

A nehéz táviróraj.

14. Táviró- és nehéz távbeszélő-kábelek építésénél az intézkedési egység a *nehéz táviróraj*, melynek **üzemfélraját 4 távirász, építő félraját 8 építő honvéd alkotja.**

14.

S z a b v á n y o s f e l s z e r e l é s e : 2 távbeszélő állomás, 8 km. táviró vagy nehéz távbeszélő-kábel és 1 készlet futólagos vonalépítő-szerelék. Ezt az anyagot 2 kétfogatú országos jármű szállítja (rajanyagkocsik).

Gépkocsiszállításnál a nehéz táviróraj legénységét és anyagát két 1,5 tonnás tehergépkocsi szállítja,

A kiképzésnél vagy kisebb gyakorlatok alkalmával a könnyű távirórajok összevonásával alakíthatunk nehéz távirórajokat olyképpen, hogy a könnyű távirórajt egy másik könnyű táviróraj építő félrajával és anyagkocsijával megerősítjük.

A nehéz táviróraj zárt- és harcrendjét a 3. §. ismerteti.

A távirószakasz.

- 15.** **15.** A sereghírrendszer kiépítésére vonatkozó parancsadásnál a *távirószakasz* az intézkedési egység, mely 2—4 távirórajból alakul. Parancsnoka: híradó-csapatbeli tiszt, kivételesen altiszt.

Könnnyű és nehéz távirószakaszt különböztetünk meg, aszerint, hogy könnyű vagy nehéztáviró rajokból alakul a szakasz.

A rajokat a szakaszon belül 1-től kezdve folytatólagosan számozzuk.

A szakasz híradó felszerelése a rajok felszerelésén kívül:

- 1 induktoros kapesoló,
- 1 fonikus kapesoló,
- 2—4 távjelző készülék,
- 2 készlet állandó vonalépítőszerelék.

Nagyobb gyakorlaton ezt az anyagot külön e célra kirendelt szakaszanyagkocsi szállítja (1 darab).

A szakasz teljesítőképessége a rajok száma és azok teljesítőképességének összessége (11. és 14. pont) szerint változó.

A szakaszparancsnok a szakasz feladatának megfelelően intézkedjék az egyes rajokkal. Ha szükséges, külön-külön kell intézkednie az üzem- és építőfél-

rajokkal (hírközpont kezelése, távjelző állomás felállítása, karbantartó szolgálat ellátása, stb.).

A távirószakasz zárt- és harcrendjét a 3. §. ismerteti.

16. Parancsnoksági távirószakaszt csak nagyobb gyakorlatokra alakítunk. R e n d e l t e t é s e: a magasabb parancsnokság hírközpontjának berendezése és forgalomban tartása, továbbá a parancsnokság szakközegeinek és a szolgálati ágak vezetőinek a parancsnoksággal távbeszélővel való összekötése. Ö s s z e állítása általában az előbbi pontban ismertetett könnyű távirószakaszéval azonos.

Különbségek:

a szakaszt legalább 3 távirórajból alakítsuk, feltétlenül tiszt parancsnoksága alatt,

a szakaszt a rendes anyagon kívül 1 Morse-, 1 Hughes-géppel, több távbeszélő állomással és nagyobb kapcsolókészülékkel szereljük fel,

postagalamb- és jelentőkutya-rajt is osszunk be hozzá,

végül a szakaszt anyagkocsin kívül még 1–2 tehergépkocsival is ellátjuk.

Ha a híradószázad a gyakorlatra tartalékanyagot is visz magával, azt is a parancsnoksági távirószakasz vigye.

A kiserádióraj.

17. A kiserádiórendszer (H. Sz. I. 1350) kiépítésére vonatkozó parancsadásnál a legkisebb munka- és intézkedési egység a kiserádióraj. Ezt 4 távirász, a készülék nagyságának megfelelő számú építőember és 1 kiserádió állomás alkotja. A rangban legidősebb távirász egyúttal a kiserádióraj parancsnoka.

Az állomást gépkocsira szerelve, mozgás közben is alkalmazhatjuk.

A kisrádióraj szervezetét, felszerelését, teljesítő-képességét, málházását, zárt- és harcrendű alakzatait a készülék leírásánál tárgyalja az «*Utasítás*».

A kisrádiószakasz.

- 18.** **18.** A kisrádiószakaszt 2—4 kisrádióraj és minden 2 raj után egy 4 főből álló akkumulátortöltő-részleg alkotja. **Parancsnok:** híradócsapatbeli tiszt. A szakaszhoz tartozik szakaszparancsnok-helyetesi minőségben még egy tiszt (altiszt).

A rajokat a szakaszon belül 1-től kezdve folytatólagosan számozzuk.

A szakasz szervezetét, felszerelését, teljesítő-képességét, málházását, zárt- és harcrendű alakzatait a készülék leírásánál tárgyalja az «*Utasítás*».

A tábori rádiószakasz.

- 19.** **19.** A tábori rádiórendszer (H. Sz. I. 1350.) kiépítésére vonatkozó parancsadásnál a tábori rádiószakasz az intézkedési egység. A szakaszt egy tábori és egy kisrádióállomás alkotja.

A szakasz szervezetét, felszerelését, teljesítő-képességét, málházását, zárt- és harcrendű alakzatait a készülék leírásánál tárgyalja az «*Utasítás*».

- 20.** **20.** A rádióvevő, járőr-rádió, földtávíróadó- és vevő egységek szervezetét, felszerelését, teljesítő-képességét, málházását, zárt- és harcrendű alakzatait ugyancsak az egyes készülékek leírásánál tárgyalja az «*Utasítás*».

A postagalambraj.

21. A postagalambrajt 1 ducvezető, 2 postagalambápoló és 60—70 drb postagalamb alkotja. Békében a galambokat állandó ducban helyezzük el. **21.**

Minden híradószázadhoz tartozik egy postagalambraj is, melynek feladata egyrészt az országos postagalambhálózat berepültetése, másrészt a galambok szakszerű tenyésztése.

A jelentőkutyaraj.

22. Nagyobb gyakorlatra minden híradószázad parancsnoksági szakaszához 1 jelentőkutyarajt oszthatunk be. A rajt egy altiszt parancsnoksága alatt 4—8 jelentőkutya és kutyánként 2—2 vezetőhonvéd alkotja. **22.**

A vegyesdandár híradószázad.

23. A híradószázad kiképzés szempontjából a híradócsapat legfontosabb kötelemke. Közvetlen a vegyesdandárparancsnokságnak (a híradásvezető útján) van alárendelve, gazdaszat-közigazgatási tekintetben egy számadótesttől tartósan kikülönített osztályként szerepel. **23.**

A századparancsnoknak az osztályparancsnokot megillető fegyelmi fenytőhatalma van.

A századparancsnok századjának erkölcsi, szellemi, katonai és híradóműszaki kiképzésében a szabályzatok és utasítások keretén belül önálló és felelős.

A század híradóanyagának karbantartásáért és a század által végzendő gazdaszat-közigazgatási ügyek vezetéséért a századparancsnok anyagilag is felelős.

- 24.** **24.** A híradószázad állományát, állandó belső szervezetét és zárt és harcrendű alakzatait az *I. melléklet* mutatja. A századnak ezt a beosztását a belső szolgálat ellátása és ellenőrzése miatt állandóan tartjuk fenn. A szakasz- és rajparancsnokoknak a vezetésben való kiképzése végett, továbbá kiképzés és gyakorlatozás céljából azonban a századnak szakaszbeosztását és a szakaszok összeállítását a célnak megfelelően változtathatjuk.

A kiképzés alatt vagy egy-egy gyakorlatra tehát 4 rajos könnyű táviró vagy kiserádió szakaszt alakíthatunk vagy egy táborigádiószakaszt állíthatunk össze, vagy pedig a könnyű távirórajokat nehéz távirórajokba (szakaszba) vonhatjuk össze. Hasonlóan alakíthatunk egységeket a rádióvevő, járőrrádió, földtáviró adó- és vevőkészülékek számára is.

2. §. Támponatok a híradószázadnak nagyobb gyakorlatok alkalmával való összeállítására.

- 25.** **25.** Nagyobb gyakorlatok alkalmával, ha hosszabb menetekről és terjedelmesebb hírendszerek kiépítéséről lehet szó, a híradószázadot mind létszám, mind csapatjárművek (málhásállatok) és vonat tekintetében megfelelően egészítsük ki.
- 26.** **26.** A kiegészítés után a híradószázad körülbelül a következőképpen alakuljon meg:
- századparancsnok,
 - századparancsnok-helyettes,
 - parancsnoki raj,

1 parancsnoksági távirószakasz, 1 jelentőkutya-
rajjal,

- 1—2 nehéz távirószakasz,
- 2—3 könnyű távirószakasz,
- 1—2 kistrádiószakasz.

A gyakorlatok céljának és követelményeinek meg-
felelően még:

1 táborig rádiószakaszt és esetleg
rádióvevővel, járőrrádióval és földtávíróval fel-
szerelt egységekkel is állítsunk fel.

27. A parancsnoki rajt az anyagkezelők, műsze- **27.**
részek, rajzolók, század és tiszti küldöncök és a század-
parancsnok és századparancsnok helyettes loápolója
alkotják.

28. A parancsnoksági távirószakaszt a 16. pont **28.**
szerint alakítsuk meg.

A távirószakaszok legalább 3—4 távirórajból ala-
kuljanak, rajonként 1 rajanyagkocisval. A nehéz ra-
jokhoz 2 rajanyagkocsit osszunk be.

Valamennyi távirószakasz a központi kapcsolókat,
a távjelzőkészülékeket, az állandó vonalépítő-szerelé-
ket, stb. külön 1 szakaszanyagkocsin szállítsa.

A gyakorlatok terepéhez mérten célszerű lesz,
ha az anyagkocsikon kívül könnyű távirószakaszon-
kint még 3 málhásállatot osztunk be 2 vezetővel.

29. A kistrádiószakaszt a 17. és 18. pontok szel- **29.**
lemében állítsuk össze.

30. Valamennyi szakaszparancsnokot, ha tiszt, **30.**
lovasítsuk.

31. A híradószázad teljesítőképességét különösen **31.**
gyorsaság tekintetében lényegesen fokozzuk, ha em-

ber és anyagszállításra és a vezetékszavarok gyors megszüntetése érdekében a parancsnoksági szakaszhoz 1—2 személygépkocsit, valamennyi szakaszhoz 1 motorkerékpárt és rajonkint 1 lábhajtású kerékpárt osztunk be.

- 31.** **31.** A gyakorlatok méretének megfelelően a híradószázadot a szükséges számú mesteremberrel és vonatszémélyzettel, valamint vonatjárművel is lássuk el.

3. §. A híradócsapat zártrendje és harcrendje.

Általában.

- 32.** **32.** A híradócsapat zárt- és harcrendű alakzatait a Gy. Gy. Sz. határozványai szerint csakis az alábbi ténykedések számára oktassuk és gyakoroltassuk:
sorakozás, felállítás, fogadás, díszmenet, menetelés, megközelítés.

A híradócsapatnak csupán a híradóberendezéseknek és önmaguknak megvédésére kell a közelharc harcéljárását elsajátítania.

Tilos eme csapat kiképzési idejének — az ujonckiképzésen kívül — egyéb zárt- és harcrendű gyakorlatokra, vagy más harc kiképzésre való felhasználása.

A H. Sz. II. 11. mellékletében és a Gy. Gy. Sz. 1. Füzet 72. pontjában foglalt — *«A parancsadást és híradást szolgáló jelek és jelzések»* — a híradócsapatokra is vonatkoznak.

33. A könnyű táviróraj *vonal* és egyúttal *fél- 33.*
rajoszlop alakzata:

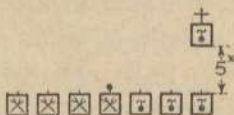

Anyagkocsi.

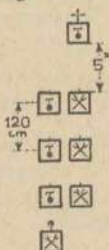
Jelmagyarázat:

- = rojparancsnok
- = távirász
- = építőtisztos
- = építő
- = hajtó hordó

Egysoros vonal.

Anyagkocsi 5^x-re a raj közepe mögött.

Oszlop kettesével:*Oszlop egyesével:*

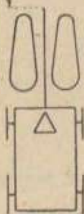
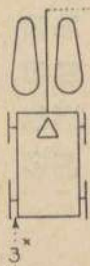
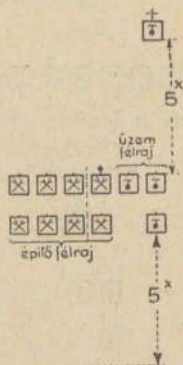
Anyagkocsi 5^x-re a raj után.

A zártrendű alakzatokra vonatkozó összes elnevezések és meghatározások, a sorakozás, igazodás és mozdulati segédeszközök, a mozgás megindítása és beszüntetése, az alakzatváltoztatások, fogások a puskával, töltés és töltényrejtés vezényszavai és azoknak végrehajtása a Gy. Gy. Sz. szerint.

A megközelítésnél a rajparancsnok minél tovább tartsa együtt raját (oszlop kettesével vagy egyesével). Szükség esetén a Gy. Gy. Sz. szabályai szerint tagozza a félra okat. Az anyagkocsit úgy meneteltesse, hogy veszteség nélkül követhesse a rajt.

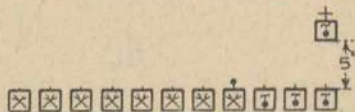
34. A nehéz táviróraj *vonalt* alakzata:

34.

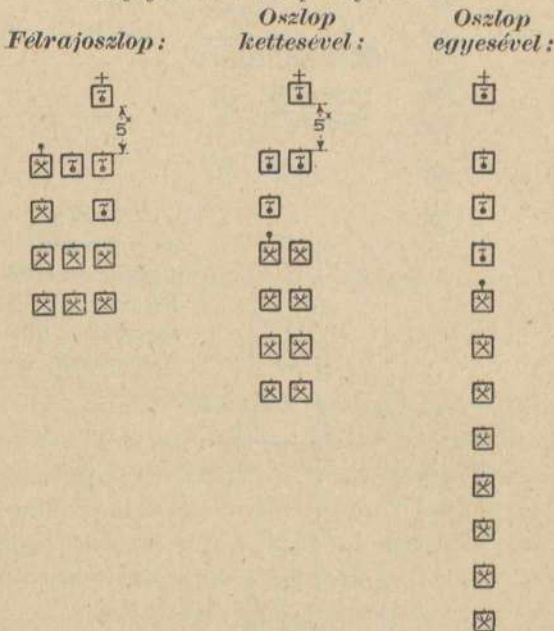

Megjegyzés:
 a raj közepén levő
 függélyes szakga-
 tott vonal a «fél-
 rajoszlop» ala-
 kításának be-
 osztását jelzi.

Egysoros vonal:

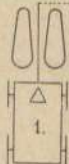
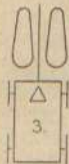
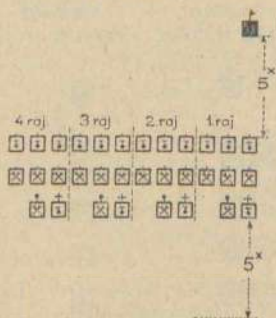
Anyagkocsik a közép mögött 5^x -re.

Anyagkocsik a raj után 5^x -re.

A zártrendű alakzatokra és a megközelítésre nézve a könnyű távirórajra mondottak érvényesek (33.).

35. A könnyű távirószakasz *vonal* alakzata: 35.

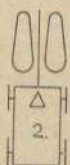

Jelmagyarázat:

 = szakaszparancsnok

1-4 = raj anyagkocsik

Sz. = szakasz anyagkocsija

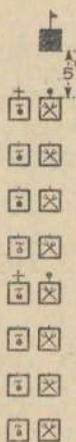

Oszlop alakzatai :

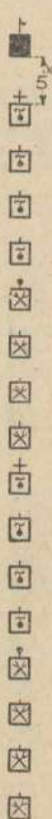
Félrájoszlop :

Oszlop keftésével :

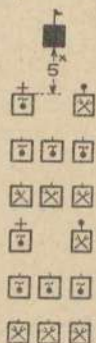

Oszlop egyesével :

Menetoszlop

(2 könnyű távirórajjal)

Megjegyzés :

Anyagkocsik 5^x-re a szakasz után egymás mögött a rajok sorrendjében.

A szakasz **rendes menet**alakzata a *«félraj-oszlop»*.

Keskeny utakon a szakasz *«oszlop kettésével»* vagy *«oszlop egyesével»* is menetelhet.

Hosszabb meneteknél a szakaszparancsnok
«Menetoszlop!»

figyelmeztetőjére a rajparancsnokok és az építőtisztések rajaik elé lépnek, élraj a menetet teljes lépésben folytatja, a többi raj pedig — vezényszó nélkül — aszerint és annyi ideig rövidíti a lépést, amennyire az a helyes viszony eléréséhez szükséges.

A szakaszparancsnok
«Félrajoszlop!»

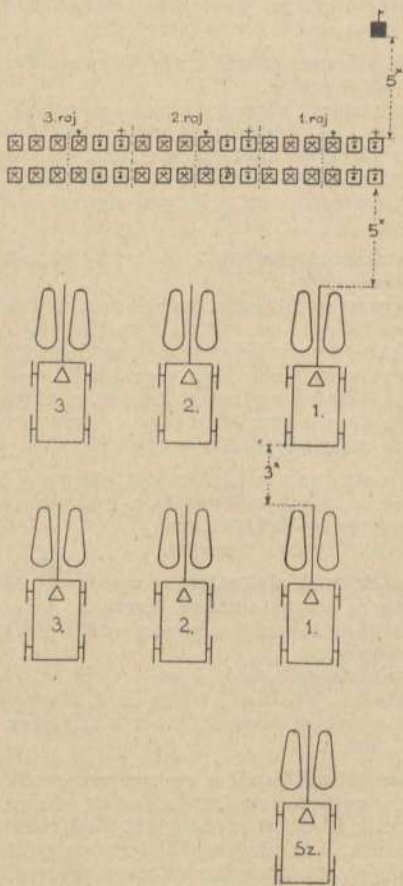
újabb figyelmeztetőjére a rajparancsnokok és az építőtisztések eredeti beosztási helyükre lépjenek vissza. A szakaszparancsnok az élrajt néhány lépés után vagy állítsa meg vagy rövidíttesse vele a lépést. A többi rajok a helyes viszonyba való beérkezés után a megállást vagy a lépés rövidítését *vezényszó nélkül* hajtják végre.

Ha a végraj is felzárkózott, akkor — szükség szerint — a menet folytatására a szakaszparancsnok *«Szakasz in-dulj!»*-t vagy *«Teljes lépést»* vezényel.

A zártrendű alakzatokra vonatkozó összes elnevezések és meghatározások, továbbá
a sorakozás, igazodás és mozdulati segédeszközök, a mozgás, az alakzatváltoztatások és fogások a puskával, töltés és töltényrejtés vezényszavai és azoknak végrehajtása a Gy. Gy. Sz. szerint.

A megközelítésnél a szakaszparancsnok a Gy. Gy. Sz. szabályai szerint tagozza szakaszát, az anyagkocsik között nagyobb távközöket rendezjen el. A rajparancsnokok minél tovább tartsák együtt rajukat (*félrajoszlop, oszlop kettésével* vagy *egyesével*).

36. 36. A nehéz távirószakasz *vonal* alakzata (3 nehéz távirórajjal):

A szakasz többi alakzata azonos a nehéz táviróraj alakzataival.

37. A híradószázad zárt- és harcrendű alakzatait az 1. melléklet tünteti fel. **37.**

Tiszteletadások és díszelgések.

38. A híradócsapatbeli tisztek és legénység, valamint az alakulatok a tiszteletadást és a díszelgést a Gy. Gy. Sz. szabályai szerint végzik. **38.**

4. §. Kiképzés.

Általános irányelvek.

39. A híradócsapat nehéz és felelősségteljes feladatának csak akkor felelhet meg, ha tökéletes híradó műszaki képzettségen kívül fegyelme, erkölcsi értéke, menet- és munkateljesítménye, valamint harcászati és hadműveleti érzéke igen magas fokú (H. Sz. I. 1345.). **39.**

40. A katonai és híradó műszaki kiképzés végcélja: a harcra való előkészítés. A gyors és biztos végrehajtás elsajátítására kell tehát elsősorban törekednünk. Tisztán elméleti oktatásra ne fordítsunk több időt, mint amennyit az alapos gyakorlati kiképzés megkíván. **40.**

41. A kiképzést elsősorban a mozgóharc követelményeire kell felépítenünk. A mozgékony, a gyors és mégis megbízható munkateljesítmény és a változó helyzetekhez való gyors alkalmazkodás, továbbá egyrészt a csapat- **41.**

távbeszélő alakulatokkal, másrészt a m. kir. posta személyzetével és berendezéseivel való szoros, szakszerű és ügyes együttműködés a híradócsapatot mozgóharcban a legkeményebb próba elé állítja.

Az állásharc körülményes és fejlett híradó berendezéseit is alaposan kell iskoláznunk és gyakorolnunk, mert állásharcban a híradószolgálat és a különféle hírendszerek berendezése híradó műszaki tekintetben nagy szaktudást, gondos végrehajtást és alaposan megszervezett vonalfentartó szolgálatot követel (H. Sz. I. 1378.). Mindenekelőtt egy vegyesdandár (hadosztály) kötelék állásharc híradó berendezéseit oktassuk és gyakoroljuk be.

- 42.** **42.** A híradócsapat a fegyvernemek együttes gyakorlatain minden alkalommal vegyen részt. A gyakorlatok alkalmával a m. kir. posta személyzetével és berendezéseivel való szoros együttműködésre is fektessünk nagy súlyt. Csakis a fegyvernemek együttes gyakorlatai tökéletesítik mind az általános katonai, mind a híradóműszaki kiképzést és teremtik meg a vezetők és híradócsapat között a kölcsönös megértést.

Általános katonai kiképzés.

Tisztek.

- 43.** **43.** A híradócsapatbeli tiszt sajátítson el mindenekelőtt alapos harcászati és hadműveleti ismereteket és ismerje behatóan valamennyi fegyvernem lényegét, alkalmazását és harceljárását.

A magasabb kötelékek vezetését és a vezetésnek híradó szükségleteit annyira kell ismernie, hogy a híradócsapatot minden helyzetben öntevé-

kenyen és előrelátóan tudja csoportosítani, eszközeit előkészíteni és

hogy a híradócsapatnak és eszközöknek bevetésére minden esetben a helyzetnek legmegfelelőbb javaslatot tehesse (H. Sz. I. 1346. 6-ik bekezdése.).

A harcászati és hadműveleti továbbképzést elsősorban gyakori tereplovaqlással és hadijátékok tartásával, továbbá a tiszteknek a főfegyvernemek nagyobb gyakorlataira való vezénylésével segíthetjük elő.

A magasabb kötelekek és törzsek szervezetét minden híradócsapatbeli tisztnek részletesen kell ismernie.

Minden híradócsapatbeli tiszt — rendfokozatára és beosztására való tekintet nélkül — legyen kitarító és ügyes tereplovas, kerékpáros és gépkocsivezető (motorkezelő).

Legénység.

44. A híradócsapatot általános katonai kiképzésben a Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat szerint részesítsük. **44.**

45. Az általános katonai ujonckiképzés (a Gy. Sz. 1. és 2. füzeté szerint) önmagában csak 8 hétig tart. Ezalatt az idő alatt az ujoncot a gyalogsági félrajban puskás harcosként és a golyószóró szükségképen való kezelésében kell kiképeznünk és el kell vele sajátíttatnunk a gyalogsági raj zárt- és harcrendjét. **45.**

A kilencedik héttel kezdődik a híradó műszaki ujonckiképzés. Ez 6 hónapig tart. E 6 hónap alatt az általános katonai ujonckiképzést is folytassuk tovább. A híradó műszaki ujonckiképzéssel párhuzamosan tehát az ujoncnak el kell sajátítania

valamennyi könnyű fegyver alkalmazását mind a puskás-, mind a golyószórósraj harc eljárásában és a gyalogsági szakasz zárt- és harcrendjét is meg kell ismernie.

Ugyancsak eme 6 hónap alatt képezzük ki az ujoncot a különféle távíróraj és szakasz, valamint a híradószázad zárt- és harcrendű alakzataiban is (3. §.).

A harctéri szolgálatot a híradó műszaki ujonckiképzés befejeztével teljes egészében ismernie kell az ujoncnak. Később ez már csak ismétlés tárgyát képezze.

Az általános katonai ujonckiképzés végrehajtásánál a foglalkozási időre, a kiképzési ágakra, az öltözetre és felszerelésre és a kiképzési eljárásra a Gy. Gy. Sz. 1. füzet *a*) melléklet határozványai érvényesek.

A kiképzés vezetésével a századparancsnok bizza meg egyik tisztjét és osszon be hozzá megfelelő számban oktatót is.

46. **46.** A további általános kiképzésnél az első két szolgálati év alatt az elérendő cél:

a) az erkölcsi erők (hazaszeretet, fegyelmezettség, vitézség és szívósság, becsületérzés, közszellem és bajtársiasság és az előljárókba vetett bizalom. Gy. Gy. Sz. 1. füzet, 101.) fentartása és fokozása;

b) testnevelés és közelharckiképzés (Gy. Gy. Sz. 1. füzet 104.);

c) a nagy munkateljesítményre való edzés (Gy. Gy. Sz. 1. füzet 105.);

d) puskával és pisztollyal való lökiképzés, tisztesek azonkívül golyószóróval is (Gy. Gy. Sz. 1. füzet 106.);

e) a rejtőzésben és a gyalogsági ásó használatában, valamint a legfontosabb tábori erődítések létesí-

tésében való kiképzés («Műszaki oktatás a nem műszaki csapatok számára» és «Erődítési Utasítás» szerint),

f) a gázvédelemben való kiképzés és a gázálarc használata a híradószolgálat ellátása közben (Gy. Gy. Sz. 1. füzet 108.);

g) a felderítő és biztosítószolgálat, valamint a támadás és védelem lényege; szállításnál követendő magatartás (vasuton, vizen, gépkocsikon, stb.);

h) hang- és látjelek adása (sziréna, harang, rakéta, kar- és kardjelek stb., kendőjelek a repülők számára);

i) a rendszeresített rövidítések elsajátítása (H. Sz. II., 12. melléklet);

j) a híradócsapat és a magasabb kötetlékek és parancsnokságok szervezete; a főfegyvernemek szervezetének általános tudása;

k) a terepen világtájak, iránytű, napállás (zsebóra), csillagok, stb. után való tájékozódás; a részletes térképnek nagy vonatkozásban való ismerete, a menetvonalnak egyszerű vázlat alapján való betartása;

l) a hajtásban és málhásállatvezetésben való kiképzés, tisztesek még kerékpározásban (motorkezelésben) is.

47. A harmadik szolgálati évtől kezdve az általános katonai kiképzést tökéletesítsük és szilárdítsuk meg, a tiszteseknél és altiszteknél pedig fokozzuk tovább. Utóbbiaknál az elérendő cél: **47.**

a) megbízható ellenőrzői legyenek a belszolgálatnak és a tiszteket a fegyelem és közszellem fenntartásában hatásosan támogatni tudják;

b) mint oktatók feleljenek meg mind a katonai, mind a híradó műszaki kiképzésnél;

c) ismerjék a gyalogság harceljárását részletesen, a többi fegyvernemét pedig lényegében;

d) a térképolvasásban legyenek annyira jártasok, hogy a hírközpontok, távbeszélő-, rádió- és távjelző állomások felállítására meg tudják állapítani az alkalmas helyeket vagy pontokat, továbbá, hogy ki tudják választani a vezetékek építésére a legmegfelelőbb nyomdokvonalakat ;

e) végül valamennyi tiszt és altiszt ismerje általánosságban hazánk történetét és földrajzát, valamint a híradószolgálat és a híradócsapatok multját és fejlődését.

A tisztesek és altisztek eme továbbképzését a századparancsnok vagy helyettese vezesse.

Híradó műszaki kiképzés.

Tisztek.

48. **48.** A hadműveleti és harcászati továbbképzéssel karöltve kell a tiszteket a híradóeszközök alkalmazásában és együttműködésében is továbbképeznünk. A magasabb parancsnokságoknál beosztott híradásvezetők tanácsadói tevékenységének ez a kiképzés alapja. A parancsadás technikájában legyen a tiszt mind a térkép alapján, mind a terepen, teljesen jártas.

49. **49.** Az összes híradó műszaki utasításokat a tisztnek tökéletesen kell tudnia és a rendszeresített híradóeszközöket kifogástalanul kell kezelnie és alkalmaznia.

A híradótechnika tudományos alapelveit ismerje annyira, hogy a vonatkozó szakirodalmat állandóan tanulmányozhassa és hogy a rohamosan fejlődő híradótechnika minden lépését követhesse. (Vezénylések a műegyetemre.)

50. Minden híradócsapatbeli tiszt idővel ismerje meg alaposan a m. kir. posta-, táviró-, távbeszélő- és rádió-berendezéseit is és sajátítsa el gyakorlati úton ezeknek forgalmi, vonalépítési és vonalvizsgálati szolgálatát is. (Vezénylések a m. kir. postához.) **50.**

51. Minden híradócsapatbeli tiszt kötelessége, hogy a vezetés és csapatok híradószükségleteit szemelőtt tartva, a rendszeresített híradóeszközök tökéletesítésének kérdésével állandóan foglalkozzék és ez irányban tanulmányokat folytasson. **51.**

Legénység.

52. A legénység híradó műszaki kiképzése 3 **52.**
időszakra oszlik:

- A) híradó műszaki ujonckiképzés;
 - B) továbbképzés a második szolgálati év végéig és
 - C) kiképzés a harmadik szolgálati évtől kezdve.
- A)-hoz.

53. A híradó műszaki ujonckiképzés az általános **53.**
katonai ujonckiképzés 9-ik hetével veszi kezdetét és hat hónapig tart.

Elérendő cél (mely általában a csapatávbeszélők kiképzési fokának felel meg):

- a) olvasható és helyes írás;
- b) a Morse-jelek tökéletes ismerete;
- c) a Morse-jelek felvétele hallás és látás után, — valamint a jelek adása — percenkint 60 jelet számítva;
- d) elektrotechnikai és fénytani alapismeretek;
- e) egyes és kettős távbeszélővezetékeknek könnyű és nehéz távbeszélőkábellel való hevenyészett (futólagos) építése, vezetékzavarok megszüntetése, vezetékek lebontása,

távbeszélőállomások és központi kapcsolók (fonikus és induktoros) berendezése,

távbeszélő forgalmi szolgálat,

a rendszeresített távbeszélő-felszerelés részletes ismerete, jókarbantartása, málházása és a járművek megrakása;

f) távjelzőállomások felállítása,

a távjelzésre alkalmas tereppontok felkeresése, távjelző forgalmi szolgálat,

rendszeresített távjelzőkészülékek részletes ismertetése, jókarbantartása és málházása;

g) a kisorádiókészülék légdrótjának felépítése és a készülék málházása;

h) a postagalambok kezelése a felbocsájtó helyeken.

54.

54. A mindennapi reggeli és parancskihirdetési foglalkozáson kívül heti 36 kiképzési órát számítva, az egyes kiképzési ágakra fordítandó átlagos idő a híradó műszaki ujonckiképzés alatt hetenkint:

6 óra hangolvasás és írásgyakorlat (naponta 1 óra);

9 óra távbeszélőszolgálat;

6 óra távjelzőszolgálat;

2 óra rádiószolgálat;

1 óra postagalamb- és jelentőkutya-szolgálat általános ismertetése;

12 óra általános katonai kiképzés.

Ez az óraelosztást a századparancsnok a viszonyoknak megfelelően meg is változtathatja.

A híradó műszaki ujonckiképzés folyamán a századparancsnok egyenként bírálja meg az ujoncokat, hogy a további kiképzésnél a képességüknek és hajlamuknak legjobban megfelelő kiképzési ágban képezhesse tovább.

B)-hez.

55. A híradó műszaki ujonckiképzés befejeztével a további kiképzés már külön-külön az alábbi csoportokban történjék:

- távírászkiképzés;
- rádiótávírászkiképzés;
- postagalambászkiképzés;
- lóápolók, hajtók és málhásállatvezetők kiképzése.

Külön építőkiképzés tulajdonképpen nincsen. A táv-írász- és rádiókiképzésen meg nem felelő legénységet a második szolgálati év folyamán **építő-ként** kell véglegesen beosztani.

A rendelkezésre álló ujoncok szétosztásának hozzávetőleges arányszáma a fenti kiképzőcsoportokra:

- 47% távírászkiképzésre;
- 47% rádiótávírászkiképzésre;
- 2% postagalambász-kiképzésre;
- 4% lóápoló-, hajtó- és málhásállatvezető-kiképzésre.

56. A távírászok kiképzésénél a második szolgálati év végéig **elérendő cél:**

a) gyors, folyékony és olvasható írás és helyesírás;

b) a Morse-jelek felvétele hallás után, — valamint adása — percenként 80 jelet számítva;

c) elektrotechnikai és elektrochemiai alapismertetek;

d) a nehéz távbevezető-kábellel való építési készség fejlesztése, akadályok áthidalása (folyók, stb.);

e) futólagos távíróvezetékek építése;
megrongált állandó vezetékek helyreállítása;
meglevő állandó vezetékek felhasználása,
félállandó jellegű vezetékek építése,

állami és tábori mintájú Morse-távíróállomás és kopogók berendezése,

Morse-távíró forgalmiszolgálat,

a posta és távirda berendezéseinek (állomások és kisebb kapcsolók, táviró- és távbeszélőhálózat) ismerete, rendszeresített táviró- és távbeszélő-készülékek részletes ismerete, jókarbantartása és málházása;

f) táviróraj-parancsnokká való kiképzés.

A kiképzési idő átlagos elosztása hetenkint:

6 óra hangolvasás és írásgyakorlat,

11 óra távirószolgálat,

3 óra posta- és távirtdaberendezések ismertetése (megtekintése),

6 óra távbeszélőszolgálat, különös tekintettel a nagyobb távbeszélő központok berendezésére és a lehallgató szolgálatra,

4 óra távjelzőszolgálat,

6 óra általános katonai kiképzés.

Eme óraelosztást a századparancsnok a viszonyoknak megfelelően meg is változtathatja.

57. 57. A rádiótávírászok kiképzésénél a második szolgálati év végéig elérendő cél:

a) gyors, folyékony, olvasható írás és helyesírás;

b) a Morse-jelek vétele és adása, percenként 100 jelet számítva;

c) a rádiószolgálattal kapcsolatos elektrotechnikai, elektrochemiai és motortani alapismeretek;

d) a kistrádió, tábori rádió, rádióvevő, földtávíróadó és vevő készülékek felállítása, kezelése,

rádió forgalmi szolgálat,

rejtjelzés,

lehallgató és iránymérő szolgálat,

akkumulátortöltőkészülékek és az akkumulátorok

kezelése, akkumulátortöltés, akkumulátorcellák kicserélése és formálása,

az állandó rádió berendezéseinek ismerete,

a rendszeresített rádiókészülékek részletes ismerete, jókarbantartása, málházása és az anyagkocsik megrakása ;

e) kisorádióraj parancsnokká való kiképzés.

A kiképzési idő átlagos elosztása hetenkint: 12 óra hangolvasás és írásgyakorlat (reggel és délután 1—1 óra)

16 óra rádiószolgálat,

2 óra távjelzőszolgálat,

6 óra általános katonai kiképzés.

Eme óraelosztást a századparancsnok a viszonyoknak megfelelően meg is változtathatja.

58. A postagalambászok kiképzését a századparancsnok utasításai alapján a postagalambraj parancsnoka végezze. **58.**

A kiképzés nem egyhuzamban, hanem a postagalambászat fontosabb időszakainak (pároztatás, költés, repültetés) megfelelően meg-megszakítva történjék. A közbeeső idő alatt a postagalambászok főleg a távbeszélő és távjelző szolgálatban gyakoroljanak

A második szolgálati év végéig **elérendő cél** : a helyes tenyésztés vezetése,

a galambok berepültetése, galambápolás,

mozgó postagalambállomások felállítása és üzembehelyezése,

postagalamb forgalmi szolgálat.

59. A lóápolók, hajtóhonvédek és málhásállatvezetők kiképzését a századparancsnok kijelölte alantott tiszt vezesse az *«Utasítás a lovaglás, hajtás és málhásállatvezetés oktatására»* című szolgálati **59.**

könyv szerint. Hogy ez a legénység a híradó műszaki ujonckiképzés alatt tanultakat ne felejtse el, időnkint — mint építőket — a távírórajokba osszák be.

C)-hez.

- 60.** **60.** A harmadik szolgálati évtől kezdve az alkalmas legénységet Hughes-távíró, távbeszélő és rádió műszerésszé kell kiképezni.
- 61.** **61.** Az összes távírárszaltiszteket a harmadik szolgálati évtől kezdve fokozatosan távirda vonalfelügyizőkké képeztessük ki.
- 62.** **62.** A többi legénységnél az első két szolgálati évben tanultakat szilárdítsuk és ezt a legénységet a katonai és híradó műszaki ujonckiképzésnél, továbbá a távírász és rádiótávírász kiképzésnél oktatókul alkalmazzuk.
- 63.** **63.** A szolgálati idő későbbi éveiben az összes altiszteknél a továbbképzést úgy vezessük, hogy a vezetékes távírószolgálatban kiképzettek a rádiószolgálatban, míg utóbbiak a vezetékes távírószolgálatban nyerjenek gyakorlati kiképzést.

A kiképzés végrehajtása.

- 64.** **64.** Az előző pontokban ismertetett sokoldalú kiképzés megköveteli, hogy a híradószázad ujoncai az alábbi követelményeknek feltétlenül megfeleljenek:
- megbízhatóság és erkölcsösség,
 - erős testalkat és munkabírási.
 - jó hallás,
 - rendes látóképesség,
 - folyékonyan írni, olvasni és számolni tudás
 - és lehetőleg egy vagy több idegen nyelv tudása.

Azokat, akiknek a polgári foglalkozásuk műszerész, elektrotechnikus és hasonló szakma, természetesen elsősorban a híradócsapathoz kell beosztani.

Eme feltételeknek csak részben való hiánya is már eleve kizárja a modern s a mai követelményekkel számoló híradókiképzést.

Kevésbé jól kiképzett híradócsapat a vezetés nehéz munkáját nemcsak hogy nem támogathatja, de sok tekintetben hátráltatja is. A híradócsapat kiképzési foka tehát a hadsereg sikeres működését lényegesen befolyásolja.

65. A századnak a kiképzés befejeztével a századparancsnok egyéniségét kell visszatükröznie. **65.**

Munkájában a századparancsnok helyettes, a szakaszparancsnokai és altisztjei támogatják. Ezeknek helyes továbbképzése és irányítása tehát a századparancsnok legegységesebb érdeke.

66. A híradószolgálat sokirányú és sokoldalú terjedelme, a híradócsapattal szemben támasztott magas követelmények, nehéz feladatok elé állítják a századparancsnokot. A követelményeknek csak fáradhatatlan tevékenységgel, ruganyos és friss testi és szellemi képességgel, valamint gondosan elosztott, de mégis kemény kézzel irányított munkabeosztással és tervszerűséggel tud eleget tenni. **66.**

A beosztott alantos tiszteteket rátermettségük szerint bízva meg a különféle kiképzési csoportok (ujoncok, távirászkok és rádiósok stb.) kiképzésével.

Alparancsnokainak adja meg a rájuk bízott feladat keretében az önállóságot és felelősséget. Munkakedvüket így fokozhatjuk és használhatjuk ki az eredmény javára.

67. **67.** Az önállóság megadja az alparancsnoknak a módot arra, hogy a szabályzatok és utasítások keretén belül, saját tapasztalatain, csapatának és a helyőrségnek sajátosságain gondosan felépülő és az egész megszabott időszakot felölelő átgondolt általános «kiképzési tervezetet» állítson össze, melyet a századparancsnok hagy jóvá (lásd még a 72. pontot). Ezt az általános tervezetet azonban még egy, minden hétre előre külön előkészített, részlettervezetnek kell kiegészítenie. Utóbbiban a kiképzésért felelős parancsnok az előrehaladás és előre nem sejtett akadályokból (időjárás, stb.) keletkezett vizsgamaradás mértéke szerint állapítsa meg a munkatervet.

68. **68.** A katonai és híradó műszaki kiképzést az egész szolgálati idő alatt párhuzamosan, egymással váltakozva kell végrehajtani.

A híradószolgálat fontosságának és az eme szolgálat megkívánta megbízhatóságnak folytonos oktatásával a legénység büszkeségét és önértékét fejlesszük, míg a napi foglalkozások megfelelő változtatásával és ugyanazon szolgálaton belül az egyes ember változatos alkalmazásával a legénység kedvét, buzgalmát és ügyszeretetését fokozzuk.

69. **69.** Különösen az általános katonai kiképzésnél nyílik alkalma a századparancsnoknak és a beosztott tisztnek arra, hogy az egyes ember katonai és emberi értékét megismerjék, akaraterejét, hazaszeretét és lelkitulajdonságait magas fokra emeljék.

70. **70.** A híradócsapat szolgálatából kifolyólag legtöbbször kis egységekbe széttagozva nyer alkalmazást. Fokozottabban szükséges tehát, hogy a századparancsnok, de különösen a beosztott tiszt a nevelésnél és kiképzésnél személyesen foglalkozzanak minden

egy emberrel, hogy a híradócsapat — szétszórt alkalmazása ellenére is — mindig tisztjei kezében maradjon és biztos egyöntetűséggel működhessenek.

71. A híradó műszaki kiképzésnek is — bármely ágazatban — az egyes honvéd kiképzése az alapja. Az egyes honvéd alapos és gondos kiképzése a híradócsapat működésének a talpköve, minőségének a fokmérője. Az egyes kiképzésnél elkövetett hanyagság és mulasztás tehát végzetes bűn, mely súlyosan megbosszulja magát.

Először tehát az egyes embert kell a részére kijelölt híradó készülékek ismeretében, jókarbantartásában, gyors és biztos kezelésében, önálló gondolkodású, leleményes, öntevékeny és fegyelmezett távirásszá (építővé) kiképeznünk. A félrajokban és rajokban való gyors és ügyes együttműködést azután már a folytonos gyakorlatozással érjük el.

A félrajok és rajok tökéletes kiképzése után tulajdonképpen már csak a vezetők (tisztok és altisztek) kiképzéséről kell gondoskodnunk.

Sohase tévesszük szem elől, hogy a jó kiképzés megsokszorozza az erőt és csökkenti azt a hátrányt, mely eszközeink minőségében és mennyiségében a megoldandó feladatokkal szemben fennáll.

72. Valamennyi kiképzési ágazat kiképzési tervezetének összeállításánál a céltudatosságot, tervszerűséget, folytonosságot és változatosságot tartsuk szem előtt.

A céltudatosság megköveteli, hogy a kiképzésnél valamennyi híradóeszközre nézve elsősorban a gyakorlati végrehajtásra fektessük a súlyt, még pedig olyan arányban és mértékben, amilyenre harc közben szükségünk lesz. A gyakorlati kiképzést párhuzamo-

san elméleti oktatással támasszuk alá és szilárdítsuk meg.

A végecélt tehát az legyen, hogy a híradócsapat az eszközöket gyorsan és biztosan kezelje és a közleményeket gyorsan és helyesen továbbítsa. Előbbinél mindig számoljunk az ellenség tűzhatásával, lehallgatásával, valamint földi és légi figyelésével, utóbbinál pedig különös súlyt fektessünk a szigorú üzefegyelemre, a katonai és műszaki szakkifejezések és rövidítések ismeretére, továbbá gyors és olvasható helyesírásra. A m. kir. posta személyzetével és be rendezéseivel való szoros gyakorlati együttműködésre már a kiképzés folyamán is nagy súlyt helyezünk.

73. **73.** A tervszerűség és folytonosság alapvető elemei:

a lelki, szellemi és testi követelményeknek a legnagyobb rendszerességgel való fokozása,

az elemi és könnyű dolgokról az összetett és nehezebb dolgokra való fokozatos előrehaladás,

a kiképzési időszak alapos kihasználása,

a kiképzés anyagának egymást előkészítő és kiegészítő helyes beosztása és

mind az egyes ember, mind az egységek előhaladásának folytonos megfigyelése és helyes értékelése.

74. **74.** A kiképzés szigorú tervszerűsége azonban sohasem fadjuljon el tompító egyhangúsággá. Azért a kiképzésnél a legnagyobb változatosságot alkalmazzuk.

Különösen eleinte, amikor még nem építettünk hosszabb vezetékeket, stb. a helyi viszonyoknak megfelelően naponként vegyítsük az egyes kiképzési ágakat.

Gyakorlatok tervezése és végrehajtása.

75. Mind az egyes ember kiképzését, mind a félrajokon és rajokon (rádióegységeken) belül az emberek biztos és gyors együttműködését csakis a folytonos gyakorlatozással érhetjük el.

76. A gyakorlatoknál eleinte — a terep, valamint az állomások, hírközpontok felállítására szánt helyiségek, stb. folytonos változtatása mellett — csak a tökéletes műszaki végrehajtásra fektessük a súlyt (műszaki gyakorlatok).

Ha az egyes ember, a félrajok, rajok (rádióegységek) kiképzése műszakilag kifogástalan, a további gyakorlatozást már harcszerű viszonyok feltételezése mellett folytassuk. Eme gyakorlatoknak célja főleg az, hogy a raj- és szakaszparancsnokokat egységeik vezetésében képezzük ki (vezetési gyakorlatok).

77. Harcszerű viszonyokat azáltal teremthetünk, hogy minden — még a legkisebb és legegyszerűbb — gyakorlat előtt is rövid feltevést adunk, a feltevésben szögezzük le röviden, hogy hol van az ellenség és mit csinál,

hova csapódik az ellenség tüze és milyen erős, vagy hogy hol várható az,

hol vannak és mit csinálnak, vagy mi a feladata és helyzete csapatainknak.

Saját parancsnokságainkat, ha szükséges, egyes emberekkel (zászlókkal) jelezzük is.

Ily módon oktathatjuk legjobban,

hogy a különféle helyzetekben a híradó fontosságához mérten melyik híradóeszköz alkalmazása a legmegfelelőbb és

hogy az egyes eszközöket hogyan alkalmazzuk

(azaz mikor szükséges egyes, vagy kettős távbeszélő-vezetékek, mikép használjuk fel az építésnél a tűzsze- gény helyeket, hogy állítsuk fel a távjelzőállomáso- kat, hogy az ellenség ne lássa a jeleket, mikor szük- séges többféle híradóeszköz párhuzamos alkalma- zása, miben áll a súlypontképzés, rejtés és burko- lás, stb.).

- 78.** **78.** Ezeket a gyakorlatokat mindig oktatólagosan hajtsuk végre. Egy-egy gyakorlaton kezdetben csak egy-egy haremozzanat legyen a feltevésnek alapja és eme mozzanatok megfelelően hajtsuk végre a gya- korlatot. Különös súlyt kell helyezni a távjelző és rádióösszeköttetések gyors létesítésére, hogy azok már a távbeszélővezetékek építése kezdetén működ- jenek.

A személyi híradóeszközök (repülő, gépkocsi, motorkerékpár, jelentő lovas és kerékpáros) és a jelentőkutyák alkalmazását — amennyiben nem álla- nak rendelkezésre — a gyakorlatok alkalmával leg- alább beszéljük meg. A postagalambok felbocsájtását (bepéltetését) is gyakran gyakoroljuk.

A gyakorlatok alatt a távbeszélő és a táviró leg- többször jól fog működni. Valóságban azonban nem mindig számíthatunk ezzel. A gyakorlatok alatt tehát gyakran szakíttassuk meg vagy helyeztessük üzemen kívül ezeket, hogy a többi híradóeszköz is sűrűn jusson alkalmazáshoz.

- 79.** **79.** Feltevésül *többnyire* a «mozgóharc» köréből vett mozzanatokot válasszunk.

Így például:

a vegyesdandár (hadosztály) hírtengely gyors előre- építése (nehéz távbeszélőkábellel is) és a jelentést- közvetítő fejállomás ugrásszerű előrehelyezése vagy

az alárendelt parancsnokságok (oldaloszlopok) gyors csatlakozása a fejállomáshoz, vagy

az egyes parancsnokságok álláspontváltatásának híradás tekintetében való előkészítése, az új álláspont híradóberendezésének előkészítése és a réginek felhagyása, vagy

összeköttetés a tüzérséggel különféle harchelyzetekben és terepen (a tüzér parancsnokságokat mindig jelezzük és szerepeltessük), vagy

párhuzamosan menetelő oszlopok között távjelzéssel és rádióval való híradás, előbbinél meghatározott tereppontokról, utóbbinál megállapított időpontokban, vagy

híradás egy vegyesdandár (hadosztály)-on belül *mozgóharcban*: a megközelítés alatt, a szétbontakozásnál, a készenlétbe helyezéskor, a támadás alatt, védelemben, stb.

Az állásharc híradószolgálatát legalább egy vegyesdandár (hadosztály) harcterületén belül alaposan iskolázzuk és gyakoroljuk (41.).

Az ilyen gyakorlatoknál valamennyi híradóeszközt egyidőben alkalmazzuk s a nagyobb hírközpontok (segédhírközpontok) tökéletes berendezésére és a távbeszélő áramkörök (futólagos és félállandó) kifogástalan kiépítésére fektessünk nagy súlyt. Kábelek építését, árkokban való építést, továbbá földlehallgatást, stb. a rendelkezésre álló eszközök és helyiberendezések szerint gyakoroljuk. A századparancsnok leleményességétől függ, hogy szerény felszerelésünk és anyagi helyzetünk mellett milyen mértékben tudja ezt a fontos kiképzést végrehajtani.

80. A vezetési gyakorlatokat (76.) a századparancsnok vagy helyettese tervezze és hajtsa végre. **80.**

A gyakorló osztag legalább szakasz nagyságú legyen. A fiatalabb tisztek gyakran vezessenek 4 rajos táviró szakaszt. Ilyenkor lovasítsuk őket, vagy kerékpárt (motorkerékpárt) utaljunk ki számukra.

Az idősebb alantostiszteknek is adjunk alkalmat híradószázad vezetésére. Századgyakorlatnál (esetleg a csapattávbeszélők bevonásával) legalább 2—3 táviró (nehéz táviró) szakaszt alakítsunk, szakaszonként 2—3 távirórajjal, továbbá legalább 1 kis rádiószakaszt állítsunk össze. A szükséges raj- és szakasz anyagkocsikat a századparancsnok a vegyesdandár parancsnokságtól kérje.

81. **81.** A gyakorlatok tervezésénél a következő módszert kövessük:

a gyakorlatvezető válassza ki azt a harcmezőszakot, melynek megfelelő híradógyakorlatát végre akarja hajtani,

szemrevételezze a kiválasztott harcmezőszakot és híradógyakorlat céljának legalkalmasabb terepet, készítsen megfelelő feltevést,

dolgozza ki a gyakorlat célját legjobban kidomborító végrehajtást,

lehetőleg beszélje meg otthon (terepasztalon) és ha lehet a terepen is a tisztekkel, altisztekkel és tisztesekkel a végrehajtás módját,

azután hajtassa végre a gyakorlatot és beszélje meg.

Az egyszerű és világos híradó műszaki parancsadásra fektessünk mindig nagy súlyt. A szakaszparancsnokok rajparancsnokaikat térkép vagy egyszerű vázlatok alapján igazítsák el és rajjaikat — még ha azok egyszerre több irányban működnek is — személyesen ellenőrizzék. Az intézkedésekbe a rajok

(szakaszok) elhelyezését, élelmezését, egészségügyi és egyéb anyagi ellátását is foglaljuk bele.

Ezzel a módszerrel úgy a tisztelnél, mint a legénységnél a szakkiképzés mellett, azzal egyidőben a helyes harcászati érzéket is fejlesztjük. Így válik majd a híradócsapat — különösen válságos pillanatokban — a mindenkori helyzethez való öntevékeny és értelmes alkalmazkodásával a vezetés nehéz munkáját tényleg hatásosan támogató tényezővé.

82. Az egyes harcmozzanatoknak megfelelő híradógyakorlatok alapos begyakorlása után a századparancsnok összefüggő nagyobb gyakorlatokat is tartson a fenti módszer szerint. Ezeket a gyakorlatokat a századparancsnok «jegyzőkönyvecské»-jébe (H. Sz. II., 24. pontjában előírt könyvecskéhez hasonló) jegyezze fel (vázlat, feltevés, feladat, híradó műszaki és egyéb parancsok, végrehajtás módja előfordult hibák).

83. A gyakorlatok alatt minden alkalmat fel kell használnunk arra, hogy a híradócsapat a m. kir. posta személyzetével és berendezéseivel is együtt működjék és az állandó távbeszélő és táviróvonalakat is felhasználja.

84. A híradócsapat és a csapattávbeszélő alakulatok együttműködésének begyakorlása végett olyan gyakorlatokat is tartsunk, melyeken a csapattávbeszélő alakulatok a különféle csapathírrendszereket legalább is részben tényleg létesítik.

85. A kiképzésnél és a gyakorlatoknál a híradócsapatnak magas hegységben, fedett terepen, erdőben, éjjel, ködben és feltett gázálarccal való biztos működésére is fektessünk nagy súlyt.

Híradó műszaki versenyfeladatok.

86. **86.** Versenyfeladatok serkentik a buzgóságot, emelik a munkakedvet és így hatásosan elősegítik a jó kiképzést.

Versenyfeladatul csak olyan feladat alkalmas, melynél a versenyzőket teljesen egyforma feltételek elé állíthatjuk és melynél az eredményt vagy számokban (pl. idő vagy távolság), vagy pedig érvényes szabályzatok és utasítások alapján (pl. málházás) kétségtelenül meg lehet bírálni.

Versenyfeladatok végrehajtásánál külön ügyeljünk a híradóeszközök kímélésére. Megrongálódásukat hibapontként számítsuk.

Versenyfeladatot a híradó-századparancsnok adjon esetről-esetre a rajoknak. Előljáróknak soha sem szabad a versenyfeladatot szemle tárgyává tenniük.

Versenyfeladatok:

a) Meghatározott távbeszélő- (távíró)-vonalnak kiépítése, üzembehelyezése és egy jelentésnek leadása és felvétele.

Értékelés: az építés és az állomás berendezésének szakszerű végrehajtása, gyorsasága és a jelentés pontos továbbítása.

b) Rádióállomás üzembe helyezése és egy jelentésnek leadása egy már felállított rádióállomásnak.

Értékelés: mint *a)* alatt.

c) Vonal- és készülékzavarok felkeresése és megszüntetése.

Értékelés: helyes végrehajtás és gyorsaság.

1. melléklet.
HADTUDOMÁNYI
Hir. Ut. 1. füzet.
(24. és 37. pontokhoz.)
KÖNYVTÁR

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84715015

A

vegyesdandár híradó század

szervezete és állománya,
híradó műszaki felszerelése,
zártrendű alakzatai és
harcerendje.

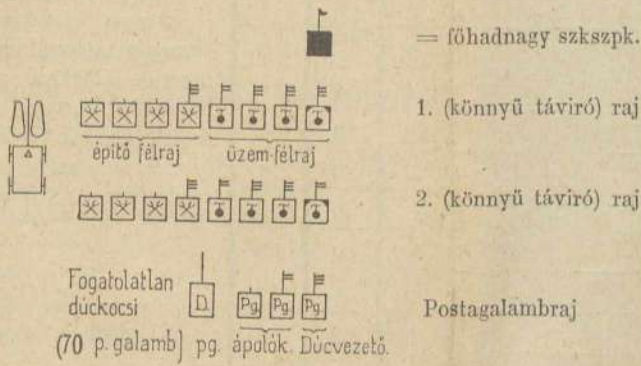
A vegyesdandár híradószázad szervezete és állománya.

- = őrnagy századparancsnok
- = százados » helyettes
- = szolgálatvezető őrmester
- = közigazgatási alk.

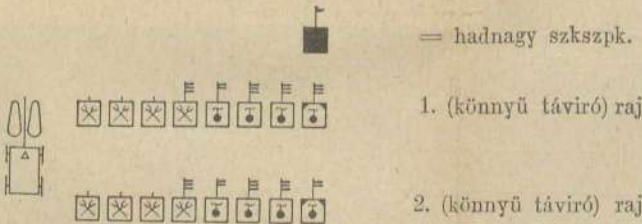
Parancsnoki raj:

- = anyagkezelő
- } = lőápolók

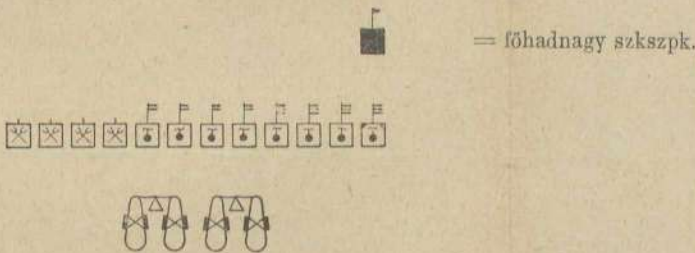
1. (könnyű táviró) szakasz:

2. (könnyű táviró) szakasz:

3. (rádió) szakasz¹⁾:

Mesteremberek:

- = szakács
- = szabó
- = cipész
- = személy gépkocsi
- = teher gépkocsi
- = fogatolatlan mozgókonyha

Jelmagyarázat:

- = tiszthelyettes távirász
- = törzsőrmester távirász
- = szakaszvezető távirász
- = tizedes távirász
- = szakaszvezető építőtisztos
- = honvéd építő
- = gépkocsivezető, hajtó-honvéd, málhásállatvezető
- = anyagkocsi
- = anyag-málhásállat

Megjegyzés:

¹⁾ A 3. (rádió) szakasz albeosztása nincsen feltüntetve, mert ez aszerint változik, hogy milyen készülékkel (kisirádió, táborigádió, járőr-rádió, rádióvevő, földtáviró) lesz a szakasz kiképzéshez vagy gyakorlathoz felszerelve és hogy a felszerelést emberekkel, kocsikkal vagy málhásállatokkal szállítatjuk-e.

Állomány:

5	tiszt
6	altiszt
16	szakaszvezető
9	tizedes
29	honvéd
1	közigazgatási alk.
60	legénység összesen
11	ló
70	postagalamb
6	jármű

A híradószázad híradó műszaki felszerelése.

Felszerelési cikkek				Kivonuló felszerelés	Pótkészlet*)	Összesen	Megjegyzés
Morse táviróállomás				.	1	1	<p>*) A pótkészlet a kivonuló felszerelés időnkint való felfrissítésére, vagy hiányainak azonnal való pótlására, továbbá a huza-mosabb időre, vagy ülönös alkal-makkor (mint pl. karhatalmi szolg.stb.) tartós használatra való be-építések céljaira szolgál.</p> <p>Kivonulásokhoz a kivonuló fel-szerelésnek mindig teljesen meg kell lennie. Ezt esetenként a szük-ség mérvéhez képest a pótkészlet-ből még tartalék felszereléssel is ki kell egészíteni.</p> <p>Kiképzés céljából a pótkészlet a) ama felszerelése, melyből kivonuló felszerelés rendszeresítve nincsen, időnkint gyakorlatokra használható, vagyis kivonuló fel-szerelésként is igénybevehető és b) még tan- vagy géptermekek be-rendezésére is felhasználható.</p>
Nagyobb		induktoros	kapesoló	.	1	1	
Kisebb				2	1	3	
Fonikus				2	1	3	
Induktoros		távbeszélő	állomás	4	36	40	
Fonikus				4	36	40	
Nehéz		rádió	állomás	.	1	1	
Tábori (közép)				.	6	6	
Kis				2	4	6	
Rádióvevő				.	4	4	
Földtáviró (lehallgató)				.	2	2	
Akkumulátortöltő felszerelés (kis rádióhoz)				1	3	4	
Zeiss		fényjelző készülék	állomás	1	.	1	
16 M. villamos				4	8	12	
Jelzőzászló (különbéféle színű, drb.)				20	10	30	
Táviró			kábel (km.)	.	10	10	
22 M.	nehéz	távbeszélő		.	40	40	
	könnyű			40	50	90	
Voltmérő (tokban)				6	4	10	
Állandó vonal építőszerelék				2	2	4	
Futólagos vonalépítő szerelék		03 M. gombolyítókkal		4	4	8	
		kábeltaligával		.	4	4	
Táviró		műszerész szerszámkészlet		.	1	1	
Távbeszélő				.	1	1	
Rádió				.	1	1	
Állomássátor felszerelés				3	2	5	
Rákapcsoló berendezés				8	12	20	
Málhakosár				8	20	28	
Kábelláda				20	30	50	

Egy kivonuló könnyű és nehéz táviróraj szabványos felszerelése:

Felszerelési cikkek			Könnyű	Nehéz	Málházás	Megjegyzés
			távirórajnál			
Induktoros		távbeszélő állomás	1	1	Együtt az «állomás» málhakosárban	<p>Az egyes felszerelési cikkek teljességi készletjegyzékét lásd a következő 5., 6. és 7. oldalakon.</p>
Fonikus			1	1		
22 M.	könnyű	távbeszélőkábel (km.)	10	.	Kábelládaaként 5--5 dob	
	nehéz		.	8	Közvetlenül a szállító eszközön	
Futólagos vonalépítő szerelék		03 M. gombolyítókkal	1	.	A kábelládaokban felosztva	
		kábeltaligával	.	1	A «rajanyag» málhakosárban	
Voltmérő (tokban)			1	1	Az «állomás» málhakosárban	
Rákapcsoló berendezés			2	2		
«Állomás»		málhakosár	1	1		
«Rajanyag»			.	1		
Kábelláda			5	.		

A táviróraj

híradó felszerelési cikkeinek teljességi készletjegyzéke.

1. *Egy teljes induktoros távb. állomás-ban van:*

- 1 drb 10/16. M. távb. készülék (földlemezzel, földvezeték-kábelzsinórral, csavarhúzóval és készülék-hordszíjjal),
- 1 « tartalék beszélőszelence, papirdobozban,
- 1 « 07 M. telepszekrény,
- 3 « kettős Dura-elem (egy a készülékben és 2 feltöltetlenül a telepszekrényben).

2. *Egy teljes fonikus távb. állomás-ban van:*

- 1 drb *csak fonikus hívású* távbeszélő készülék (földlemezzel, fejszíjjal, tartalék beszélőszelencével papirdobozban, 4 tartalék villámhárító szénpár vászonzacskóban és egy készülék-hordszíj),
- 1 « 07 M. telepszekrény (csak a 07 M. távb. készülékekhez),
- 4 « kettős Dura-elem (ebből 2 feltöltetlenül tartalék),

ezenkívül *rajonkint* még a következő állomásfelszerelési cikk és szerelési anyag:

- 1 drb 03 M. kábeldob 1500 m. távb. huzallal,
- 1 « «HIR» feliratú állomás-jelzőzászló,
- 1 drb «HIR» feliratú állomás-jelzőlámpa,
- 1 « gyertya-kézilámpa,
- 3 kg. gyertya,
- 1 drb. kábelvágókés,
- 1 « egyetemes fogó,

- 1 drb 100 grammos kalapács, nyéllel,
 - 1 « csavarhúzó,
 - 1 « csigafúró (6 mm.-es),
 - 1 tek. viaszos huzal (10 m.),
 - 1 mot. rézkötöző huzal (100 m.),
 - 1 tek. szigetelő szalag (25 m.),
 - 50 drb szigetelő csiga szegekkel vagy facsavarokkal,
 - 50 « U-szeg, kicsi,
 - 50 « 5 cm.-es szeg,
 - 1 gomb. spárga (60 m.)
 - 1 ív csiszoló papir,
 - 1 drb 1 m² nagyságú viaszos vászon,
 - 5 « távirati úrlaptömb à 100 lap
 - 3 füzet levelezési jegyzőkönyv
 - 1 drb távirat-kézbesítőkönyv
 - 3 « fekete
 - 3 « másoló
- } a viaszos
vászomba
csomagolva
és átkötve.

3. *Egy teljes futólagos vonalépítő szerelék-ben van:*

a) *Minden távirórajnál:*

- 1 drb szerszámtáska, bőrből vagy vitorlavászonból,
 - 3 « emelővillavas,
 - 3 « kábelvágókés,
 - 1 « egytetemes fogó,
 - 1 « 14 cm.-es csipőfogó,
 - 1 « 100 gr.-os kalapács nyéllel,
 - 1 « csavarhúzó,
 - 1 « 6 mm.-es csigafúró,
 - 2 mot. rézkötöző huzal à 100 m.
 - 2 tek. szigetelő szalag à 25 m.
 - 1 mot. szigetelt huzal (10 m.),
 - 1 ív csiszoló papir,
 - 1 gomb. spárga (60 m.),
- } a szerszámtáskában

50 drb.	szeg (5 cm.-es),	
4	kézóvó bőrlap 10×15 cm.-es	
1	« villamos zseblámpa égővel és teleppel	} papir-
doboz-
ban
1	« tartalék-égő a villamos zseblámpához	
4	« tartalék-telep a villamos zseblámpához	
1	« acetylen kézi-, vagy kerékpárlámpa (lehet 08 M. acetylen jelzőlámpa is),	
2	« bádogdoboz à 0.5 kg. karbiddal,	
1	« gyertya-kézilámpa,	
2	kg. gyertya,	
100 drb	szigetelő csiga, szegekkel vagy facsavarokkal,	
1	« teljes 07 M. dobozhallgató állomás (à 1 dobozhallgató, 1 hívótrombita és 1 hangtölcsér, börtokban),	

ezekon kívül:

b) a könnyű kábellel felszerelt távirórajoknál:

- 2 drb teljes 03 M. gombolyító készülék (állvány védőbádoglappal, tengely, forgattyú és hordszija 2 kamóval) esetleg áttételes szerkezettel,

c) a nehéz kábellel felszerelt távirórajoknál:

- 1 drb teljes kábeltaliga (állvány tengellyel, 2 drb kerék, 3 drb dobtengely, 1 forgattyú és 2 húzóheveder).

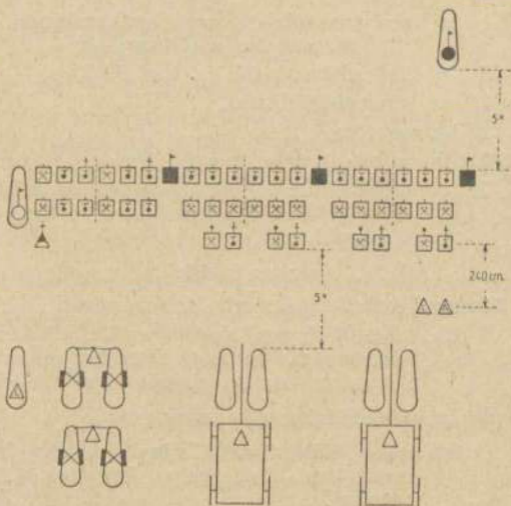
4. Egy teljes rákapcsoló berendezés-ben van:

- 1 drb Svetic-féle kapcsoló cséve, bádogtokban,
 1 « zsebáramjelző, tokban,
 1 « rákapcsoló szorító,
 3 « rákapcsoló kábel,
 1 « kaucsuk- vagy gummisüveg és
 1 « süvegszorító.

A híradó század zártrendű alakzatai.

A híradó század alapalakzatai: a vonal, félrajoszlop és az oszlopvonal.

Vonal:

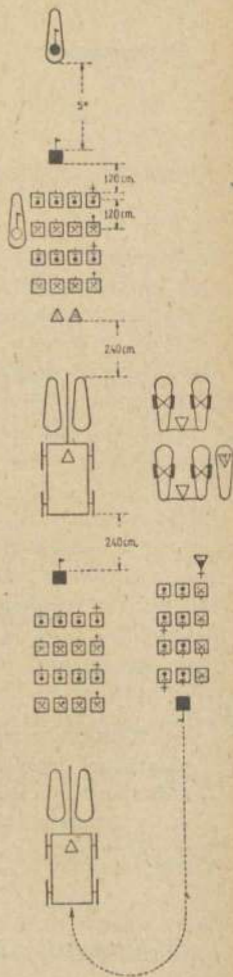
Belső szolgálatra és a szállásban való gyülekezésre használjuk.

Megjegyzések 11. és 12. oldalakon.

Féltájoszlop:

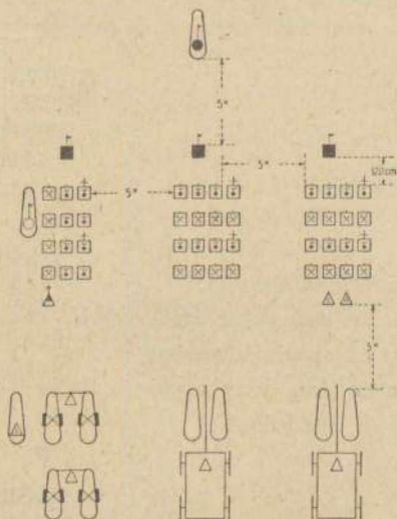
A menetelés alakzata.

Gyülekezésre csak akkor használjuk, ha a század oszlopvonalban el nem férne, vagy a rejtőzés megkivánná.

Megjegyzések a 11.
és 12. oldalakon.

Oszlopvonal:

A század rendes gyülekezési alakzata. A századparancsnok nagyobb térközöket is elrendelhet. A századparancsnok századát bármilyen más alakzatban is (a harcrend alakzataiban) gyülekeztetheti, ha a terep, rejtőzés, vagy fedezés azt megkívánja.

(Megjegyzések a következő oldalon.)

Megjegyzések a híradószázad zártrendű alakzataihoz :

1. A zártrendű alakzatok ábrái a rendszeresített létszámot tüntetik fel. Nagyobb gyakorlatok alkalmával, ha a század több és nagyobb szakasszal vonul ki, hasonló elvek szerint alakítsuk az alakzatokat.

2. Ha a szakaszparancsnokok lóháton vonulnak ki, lóápolójuk helye: vonalban a szakasz jobbszárnya mögött kétszeres sorközre, félrajoszlopban és oszlopvonalban a szakasz végén a balszélső emberre takarva (végszakasznál a szolgálatvezető őrmestertől jobbra).

3. Ha a postagalambraj is kivonul, a raj emberei a duckocsi mögött álljanak (vagy meneteljenek) egysorban. Duckocsi az 1. szakasz (parancsnoksági szakasz) anyagkocsijától balra, félrajoszlopban a szakasz-anyagkocsi után.

4. Ha a századtörzsszel járművek is vonulnak ki, akkor azok vonalalakzatban a jobbszárnytól kezdve a szakaszok anyagkocsijaira fedezve egy (szükségesetén két vagy több) sorban állnak fel. Félrajoszlop alakzatban az utolsó szakasz mállhásállatjai (anyagkocsijai) után. Oszlopvonalban a balszárny szakasz mállhásállatjaira (anyagkocsijaira) fedezve álljanak fel.

5. A 3. (rádió) szakasz alakzata aszerint változhatik, hogy milyen készülékekkel vonul ki a szakasz (lásd az egyes készülékek leírásánál).

6. Ha a századnál egészségügyi altiszt is volna, akkor az kettős sorközre a balszakasz vagy végszakasz balszárnya mögött álljon.

7. A «Menetoszlop» végrehajtása, mint a szakasznál.

8. A zártrendű alakzatokra vonatkozó összes elnevezések és meghatározások, a sorakozás, igazodás és mozdulati segédeszközök, a mozgás, az alakzatváltozások, fogások a puskával stb. a Gy. Gy. Sz. szerint.

A híradószázad harcrendje :

A megközelítésnél a századparancsnok tagozza megfelelően századát. (Elveket lásd a Gy. Gy. Sz.-ban.) A szakaszparancsnokok a viszonyoknak megfelelően vezessék szakaszukat (35.).
